

8 de març; l'avortament, un dret fràgil

L'accés a l'avortament continua essent un dret fràgil, fins i tot als països industrialitzats.

L'octubre del 2007, un reportatge de la televisió danesa revelava suposats avortaments il·legals a Barcelona i, a partir d'aquí, s'iniciaven una sèrie de registres a diferents clíniques avortistes a Catalunya. El resultat va ser la clausura d'algunes d'elles i la detenció de diversos professionals.

El 29 de desembre la Conferència Episcopal organitzà un acte en defensa de la família tradicional. L'oposició a l'avortament ha esdevingut des de llavors un dels principals cavalls de batalla de la jerarquia catòlica.

El 2008 s'inicia amb una vaga de clíniques avortistes a tot el país i un jutge de Madrid cita a declarar 25 dones acusades d'haver avortat. Nombroses organitzacions feministes promouen un manifest exigint a les institucions el respecte als drets de les dones i una sèrie de mesures destinades a garantir-les, així com un compromís ferm per despenalitzar l'avortament i acabar amb la inseguretat jurídica actual. El 23 de gener, es convoquen concentracions per tot l'estat i s'inicia una campanya estatal de recollida d'autoinculpacions.

A la major part de la Unió Europea la liberalització continua, però les condicions concretes de cobertura i l'estatut legal de la interrupció voluntària de l'embaràs (IVE), varien segons el país.

Segons el Codi Penal vigent a l'Estat espanyol (Llei orgànica 9/1985, del 5 de juliol), avortar és un delicte, però és lícit si es practica en un dels tres supòsits següents:

- Abans de les primeres dotze setmanes de gestació, si aquesta és conseqüència d'una violació denunciada;
- Abans de les vint-i-dues primeres setmanes de gestació, en cas de malformació greu del fetus;
- Sense límit temporal, si hi ha perill psíquic o físic per a la mare.

D'aquesta manera, el 40% dels avortaments practicats a Catalunya corresponen a dones de menys de 24 anys, gairebé tots sota el tercer supòsit de la llei. Però aquest supòsit és poc concret, i els responsables d'interpretar-lo i de valorar-lo són els metges. Per por de ser denunciats, molts no s'hi avenen, invocant la clàusula de consciència, que els eximeix de practicar avortaments.

Una bona part dels metges se senten indefensos, i jurídicament es troben més protegits a les clíniques privades, encara que la llei, en principi, garanteixi la possibilitat de practicar els mateixos avortaments dins la xarxa de salut pública. Això fa que el 97% dels avortaments es duguin a terme a clíniques privades, però també que les associacions feministes denunciïn la hipocresia del sistema, ja que el mateix metge que es nega a practicar un avortament dins la xarxa pública acollint-se a la clàusula de consciència, pot acabar practicant l'avortament a clíniques privades, on la pràctica de la interrupció voluntària de l'embaràs s'acaba convertint en una activitat molt lucrativa. En aquest sentit, es deixa a mans de la medicina privada la inhibició de la sanitat pública.

Si analitzem la situació a la resta de països de la Unió Europea trobem una àmplia diversitat de situacions legals. Així, a Portugal l'avortament va ser despenalitzat el març del 2007. A Alemanya i a Itàlia, les dones han d'assistir a una entrevista prèvia per poder avortar i l'avortament químic encara no s'ha generalitzat, contràriament al que succeeix a França i als Països Baixos.

La taxa d'avortament als Països Baixos és una de les més baixes d'Europa, cosa que reflecteix una política activa d'educació sexual i accés als anticonceptius que va més enllà de l'educació reproductiva: el 75% de les dones entre 15 i 44 anys fan servir algun mètode anticonceptiu modern. La interrupció voluntària de l'embaràs es practica a clíniques qualificades, amb metges altament especialitzats, i la intervenció està íntegrament coberta per una assegurança pública.

A Dinamarca, el 1939 la llei va reconèixer la legitimitat d'interrompre l'embaràs en certs casos. L'any 1973 es va autoritzar l'avortament voluntari fins a les dotze setmanes. Després d'aquest període, les dones han de trametre la seva sol·licitud a un comitè integrat per ginecòlegs, treballadors socials i psicòlegs. El procediment és gratuït i es practica en centres hospitalaris.

Fins la caiguda del teló d'acer, als països de l'Europa de l'Est, a excepció de Romania, la IVE universal i gratuïta constituïa el principal mitjà per evitar els fills no desitjats, ja que en aquests països pràcticament no s'utilitzaven mètodes anticonceptius. Però, des de la caiguda dels règims comunistes, les dones troben creixents dificultats per interrompre l'embaràs. A Polònia, l'avortament va ser declarat il·legal el 1997 i els metges complaents cobren un preu molt car pels seus serveis: de quatre a vuit vegades el salari mínim, que és de 311€.

Fet aquest breu repàs de la situació al continent europeu i tornant al cas de l'Estat espanyol, constatem que el primer gran obstacle per la majoria de les dones que volen avortar a casa nostra continua sent la manca d'estructures i mitjans, així com l'elevat cost del procediment, en un context de privatització dels serveis de salut. Les dones han de pagar per l'IVE, la qual cosa castiga a les més pobres.

La segona amenaça és la influència del *lobby* anti-IVE, sovint lligat a l'església catòlica, que ha protagonitzat nombroses accions contràries al dret a l'avortament.

Així mateix, des del CJB volem denunciar la criminalització i la desinformació exercida pels mitjans de comunicació en referència a la pràctica legal dels avortaments. Quan s'ha informat sobre el cas de les clíniques avortistes intervingudes recentment, no s'ha tingut en compte ni la realitat de la llei actual, ni la presumpció d'innocència dels encausats, ni el secret de sumari del procés.

Què demana el Consell de la Joventut de Barcelona?

- **Despenalització de l'avortament** i que esdevingui un **dret lliure i gratuït**. En aquest sentit, veiem els models danès i neerlandès com uns referents a tenir molt en compte
- Creació d'un **marc jurídic que protegeixi** tant al **personal sanitari** que es dedica a practicar avortaments com a les **dones** que decideixen exercir el seu dret a avortar.
- Incloure el **dret a l'avortament a les agendes polítiques**.
- **Potenciar els programes d'educació sexual** adreçats a la població adolescent per prevenir els embarassos no desitjats i idear programes específics per als sectors més vulnerables.
- Facilitar l'**accés gratuït a mètodes anticonceptius** per a la població jove i adolescent, mitjançant el finançament públic.